

הזכאות לקצבת זקנה לשווה בחו"ל - אינה מובטחת

רו"ח אורנה צה-גלרט, חיים חיטמן ורו"ח (משפטן) ישי חיבה

- סעיף 324 לחוק קובע לגבי מי שיוצא לחו"ל כי הקצבה תשולם לו בחודש היציאה לחו"ל ובמשך שלושת החודשים העוקבים בלבד.
 - על אף האמור, הסעיף מקנה למל"ל סמכות לאשר תשלום קצבת זקנה גם אחרי שלושת החודשים האלה.
 - מי שנמצא במדינה שישראל חתומה עמה על אמנה לביטחון סוציאלי (להלן: "אמנה") שכוללת ענף זקנה, פטור מתנאי התושבות.
 - להלן עיקרי ההנחיות שפרסם המל"ל בעניין זה על פי סמכותו, כאמור:
- זכות לקבלת קצבת זקנה במדינה שאין עמה אמנה**
- מי שהחל לקבל קצבת זקנה בארץ כשהוא עדיין תושב ישראל.
- מבוטח כאמור, זכאותו לקצבה תהיה לשלושה חודשים לכל היותר. ואולם, מי שעומד בתנאים הבאים יהא זכאי לקצבת הזקנה בחו"ל גם לאחר שלושה חודשים:
- כשמלאו למר ישראל 62 יצאו הוא ורעייתו לארצות הברית, לגור ליד ילדיהם ונכדיהם. מר ישראלי המשיך לשלם למוסד לביטוח לאומי (להלן: "המל"ל") דמי ביטוח כמקובל, כמי שאינו עובד ואינו עצמאי. כשמלאו לו 67 (עת שהה בחו"ל) שלח למוסד לביטוח לאומי בישראל תביעה לקצבת זקנה. להפתעתו, תביעתו נדחתה בטענה שביום שבו הגיע לגיל הפרישה לא היה תושב ישראל. כל זאת אף על פי ששילם דמי ביטוח יותר מ-40 שנה בישראל.
 - מר ראובני יצא גם הוא לחו"ל בגיל 68 כדי להיות עם משפחתו, והמשיך לקבל את הקצבה לאחר שקיבל אותה בארץ כדיון. מקרים אלו ודומיהם מעלים את סוגיית הזכאות לקצבת זקנה למי ששווה בחו"ל.
- תמצית עיקרי החוק**
- סעיף 240 לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995 (להלן: "החוק") קובע כי התנאי היסודי לזכאות לקצבת זקנה הוא תושבות.

הכותבים - אורנה צה-גלרט, רואת חשבון, יועצת ומרצה לענייני הביטוח הלאומי
ornazachcpa@gmail.com

חיים חיטמן ורו"ח (משפטן) ישי חיבה - ממשד ארצי, חיבה, אלמקייס, כהן - פתרונות מיסוי
www.ahec-tax.co.il בע"מ

מקבלת קצבת זקנה מכוח היותה עקרת בית

מי שקיבלה קצבת זקנה כעקרת בית ויצאה לחו"ל (כולל מדינת אמנה) - זכאית להמשך תשלום הקצבה בהיותה בחו"ל לשלושה חודשים בלבד.

בשולי הדברים

- טרם היציאה לחו"ל בגיל פרישה או בסמוך לפרישה, מוצע לבדוק את תנאי הזכאות באותה מדינה שבה אמור המבוטח לשהות. ככלל, רצוי לצאת לחו"ל לאחר שהמבוטח החל לקבל קצבה בישראל.
 - מי שיצא לחו"ל במהלך הגיל שבו קצבת הזקנה תלויה בהכנסותיו חייב לדווח למל"ל על כל שינוי בהכנסותיו בתקופה שעד גיל הזכאות.
 - מי שיצא לחו"ל מטעם מעסיק ישראלי והוא או בן זוגו זכאים לקצבה - ייבדק המשך הזכאות לגופו של עניין.
 - קבלת הקצבה בחו"ל כרוכה במתן הודעה ומשלוח פרטים למל"ל.
 - המשך תשלום הקצבה בחו"ל מותנה במשלוח "אישור חיים" חתום על ידי הקונסוליה המקומית/נוטריון מוכר/ רשות מקומית/ מוסד סוציאלי.
- הוא קיבל את קצבת הזקנה לראשונה בהיותו תושב ישראל.
 - הוא השלים תקופת אכשרה כנדרש בחוק.
 - הוא היה בישראל 30 שנה או שהיה מבוטח 144 חודשי ביטוח מלאים לפחות בהיותו בישראל, ומתוך התקופה הזאת היה מבוטח 12 חודשים לפני מועד זכאותו לקצבת זקנה, או 12 חודשים בהיותו מקבל קצבת זקנה.

קבלת קצבת זקנה במדינה שיש עמה אמנה

מי ששוהה בחו"ל במדינת אמנה, תשולם לו הקצבה באותה מדינה על פי הכללים הקבועים בחוק ועל פי הכללים שנקבעו באמנה.

מי שקיבל קצבה בארץ ויצא לחו"ל למדינת אמנה, ימשיך לקבל את הקצבה במדינת האמנה גם אם חדל להיות תושב ישראל.

מי שלא קיבל קצבה בארץ - בהגיע המבוטח לגיל פרישה הוא עשוי להיות זכאי לקצבת זקנה גם אם חדל להיות תושב ישראל.

קבלת קצבה בארצות הברית

לפי הסכם ידידות וספנות שנחתם בין מדינת ישראל לארצות הברית (לא אמנה), נקבע שמי שהחל לקבל קצבת זקנה בישראל תשולם לו הקצבה בזמן שהותו בארצות הברית, גם אם בוטלה תושבותו בישראל.